

mgr Krzysztof Polak
nr studenta UKSW: KRS – 1924
nr ORCID: 0009-0003-1793-2453

Streszczenie pracy doktorskiej pt.:

„Myśl apologetyczna ks. Tadeusza Gogolewskiego (1921-2003)”

Autor dysertacji postawił tezę, że apologetyka uprawiana przez ks. prof. T. Gogolewskiego stanowi interesujący, wciąż aktualny i przydatny przykład badania wiarygodności chrześcijaństwa. Dlatego całościowo ukazał ją na szerokim tle historyczno-apologetycznym. Sięgnął do wszystkich dostępnych tekstów źródłowych T. Gogolewskiego i poddał je analizie. W toku pracy i dzięki zastosowanym metodom opisał i przedstawił jego apologetykę w sposób systematyczny w czterech rozdziałach.

W rozdziale pierwszym odtworzył drogę życiową T. Gogolewskiego. Wiodła ona wśród dramatów polskiej historii XX w. – rozpoczęła się u zarania II Rzeczypospolitej, w okresie jego dzieciństwa i wczesnej młodości pokryła się z dwudziestolecim międzywojennym, dalej – w okresie młodości – prowadziła przez lata okupacji hitlerowskiej i czasy stalinizmu, połączyła studia filozoficzne w Rzymie z latami Soboru Watykańskiego II, by początek i rozwój kariery apologetycznej powiązać z latami schyłkowego okresu Polskiej Republiki Ludowej. Ostatnie lata życia przypadły na okres rozkwitu nowej apologii i przekształcenia Akademii Teologii Katolickiej w Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Autor połączył starannie nakreślony życiorys T. Gogolewskiego z jego charakterystyką jako nauczyciela i apologetyka. Dodał do tego wstępną analizę jego dorobku naukowego.

Rozdział drugi to próba ustalenia właściwości apologetyki warszawskiego Profesora. Lata jego życia przypadły na stulecie, w którym dokonano się przejście od apologetyki do teologii fundamentalnej. Przemianie tej towarzyszyły dyskusje i burzliwe spory. Apologetyka T. Gogolewskiego pozostaje ich świadectwem, ale nie zaczerpnęła stąd istotnych inspiracji. Wprawdzie jej twórca śledził debaty i je zrelacjonował, ale

inspirację dla siebie znalazł w dziewiętnastowiecznej myśli J.S. Dreya (1777-1853), założyciela Katolickiej Szkoły w Tybindze.

Dołączając w 1964 r. do Warszawskiej Szkoły Apologetycznej, zorganizowanej w 1956 r. przez ks. prof. Wincentego Kwiatkowskiego (1892-1972), T. Gogolewski stał się jego sukcesorem. Przy czym tylko częściowo kontynuował opracowany przez niego system „Apologetyki totalnej”. Główne zasady organizacji apologetyki w obu przypadkach są te same, ale W. Kwiatkowski badał apologię Jezusa z Nazaretu, a T. Gogolewski skupił swoje analizy na Kościele jako przekazicielu Bożego Objawienia, który reflektuje też nad swoim boskim pochodzeniem i posłannictwem.

W rozdziale trzecim autor rozprawy ukazał soborowe nauczanie o Kościele w perspektywie apologetycznej T. Gogolewskiego, który zapisał się w pamięci uczelni i studentów jako narrator opowiadający o zmianach, jakie do rozumienia Kościoła wprowadził Sobór Watykański II. W latach soboru studiował w Rzymie. Skoncentrował potem swoją apologetykę na fenomenologicznym opowiadaniu o tym epokowym wydarzeniu i na analitycznym badaniu dokumentów soboru, a zwłaszcza konstytucji dogmatycznej o Kościele *Lumen gentium*. Analizował też teologię posoborową i jej powiązania z ówczesnymi reformami Kościoła. Autor dysertacji dowiódł, że apologetyka warszawskiego Profesora jest przydatnym narzędziem badania świadomości Kościoła i analizowania wydarzeń, kluczowych dla jej formowania.

W czwartym rozdziale ukazana jest apologetyka T. Gogolewskiego w perspektywie Warszawskiej Szkoły Apologetycznej. Zestawiono ją najpierw z apologetyką totalną W. Kwiatkowskiego, a następnie w porównaniu do projektu apologetycznego ks. prof. Józef Myśkova. Na tym tle myśl T. Gogolewskiego poddana została końcowej analizie – ukazano podobieństwa i różnice oraz dokonano krytycznego, całościowego spojrzenia na nią. Uzupełniono je o podsumowującą refleksję nad jej wartością i wciąż aktualnym znaczeniem naukowym.